

NÉMETH FERENC

Előhang a Magyar Krónikához

Ezerkilencszáznegyvennégy. Magyarország:
vér-sívó patakok földje, remegő táj,
termékeny mezeinkre meddőség pora hull.
Lövedékek tűzpáztái rovátkolják
vak éjszakánk, számlált népünkön a halál
temetői nászt ül: dús pusztulás tora dül.

Vonatok zakatolnak a zengő ég alatt
vas-testeikben serdülő ifjainkkal,
népünk egy nemzedékét ragadják bennük el.
S velük viszik a zsákmányt: kifosztott gyárat,
gép, gabona, arany veszik el a kocsikban,
mert fegyverek parancsolják némán: menni kell.

Búgó egek monoton magasságai
vajúdnak bombáktól terhes fellegekkel,
amíg sebzett földünk hamvas hó borítja.
Kihalt vidék hazám, a fák tar ágai
őrült karokként vitáznak az egekkel
s a föld dögeit hollóhad takarítja.

Jeltelen határnak futó utainkon
végtelen nyájak haladnak szakadatlan
részeg katonák, dühöngő csendőrök közt.
Kolomp szól, kivert borjú bög: hol az otthon,
a tiszta szalma szelíd illata hol van?
Gyöngé paták vére tapad a rögökhöz.

A bika torpantan neszel a panaszra,
áll leszeggett fejjel, mereven, nem öklel,
bőre sem rezdül a durva botoktól.
Pedig a pásztor veri, vadul rángatja
s hátrales sötétlő, rémült, tág szemekkel:
golyó vagy puskatús sújt rá e pokolból?

Mint eleven holtak, jön csillagos sereg:
egymásba fogódzva vonszolnak magukkal
esett testeikben számkivetétt sorsot.
Nyomukban löporfüst, nyöszörgő tetemek,
s fegyveres bűndíták, dörgő motorjokkal
halálfejekben hívó idegroncok.

Utánuk szekerek néma bolyongókkal,
kik honukból futnak maszlagos szavaktól,
robognak az üres Bizonytalanságba.
Olcso szemfedőt ér majd az árvult pólya,
lányaik erénye silány papírbankót,
így veri őket a halott költő átka.

Mert örültem egyesült az ország,
mely kaszárnya-falak tövén túrt alázva,
s kifosztottan tárul most elénk a hóból.
Germán téboly-útra vitték, mint a csordát,
s lett latrok rimája poráig gyalázva,
hogy minden röge a pusztulásnak hódol.

Miért születtem hát e vak/világra,
hol gyáván föld alatt szorong az ember,
s a sárba túr odút mezíten életének?
Vagy frontokon forog, vagy börtön várja:
tárkóján tartja fegyverét a kényszer,
míg kínba torzult száján elhal minden ének.

S miről is dalolhat itt az énekes?
A pusztulást siratva kárhozottan
érlő tétlenségben várja a halált?
Vagy elhallgasson néma hullaként, reves
tetemek közt már élve felbomoltan,
kinek szívében a szó is csendre vált?

Vesztettem volna tán, ha elvetél anyám
s az emberirtó földre néma úrt szül,
mert úgy sem boldog itt, ki szót talál a sorsra?
Meddő időben élek, rossz nap alkonyán,
s bár hajnalul, hisz hallom néha: kürt szól,
nem-létben várni volna jobb a boldog korra.

Ó, boldog kor: hol jár a boldogság most?
A föld az ember vérében forog:
a kór s a vad növények kora ez.
A háború, e tébolyult vak táltos
száguld, országokon át tántorog,
s mi eddig nőtt, patája pora lesz.

Gyengék vagyunk, labdák a sors kezében,
akiknek nincsen saját élete,
s hazája sincs, hazátlanul bolyongók.
Halálunk sem miénk: lessük, az égen
hol kél a halált hordó mély zene,
hol szállnak az acél-fulánkú dongók.

Hát merre futnék, hol vár jobb világ,
s kívül keressem utam a sötétben
szebb csillágfény felé az éjszakán?
Némán mered néhány kopár faág,
reves fejják fölöttem, s fönn az égen
már zúgva száll felénk a gép-halál.

Köröttem ember-árnyak szürke foltja
tapad a hóhoz kis féreg gyanánt,
lapul holtak porához, fagyott földre.
Félelmét szitokba és fohászba fojtja,
s füelve fenn a zümmögő halált,
görcsösen túr, míg vérbe dermed körme.

És távolabb a hallgatag sinek közt
kihalt kocsik várnak útukra csöndben,
amíg a mozdony torpantan liheg:
— Talán megüsszük — kúszik a szívekhöz
a halk remény, hogy agyunk beledöbben
s fáradt testünk örömtől didereg.

Majd a pillanat tört tizedrészéig
roppant sustorgás jön, sikoltó borzalom,
a fülekbe nyilall s az idegekbe tép,
s a táj rettentő fényben nő az égig —
aztán a mélybe hullunk... Morajló malom
monoton csobogása kél, s dereng a kép:

... Verőfényben járunk a folyóparton,
a zöld mező áhitja már az estét,
örök hűségről súg a tiszta víz.
S a fűzek alatt, míg karomban tartom
ábrándjaimból életre kelt testét,
suttozjuk, amit kettőnk szive hisz.

Az első csók növényi ize számon
s a kis tündérkirálynő szövi a jövőt,
szerelme selymét hímezi szívembe.
Az alkonyat békéje, mint az álom:
karonfogva járunk, feledve az időt
már ifjú vágyunk mintha teljesedne.

Árnyunk a hűnyő nap növeszti végtelenre
s katonák jönnek épp a hídon át:
görnyedt vállukon sötétlő fegyver torka.
És mintha mind a semmibe meredne:
előrenyújtott nyakkal vonszolják
elhagyott napjaik árnyékát a porban.

És szól a lány borzongva: szemed Világ-gömbjét
amely sötét tüzével testem perzseli
ólmok fordítanak ki, s nyakad büszke ívét
tüzelő keblemen nem ringathatnám többé:
forró karom enyésző árnyad öleli,
a harc csontváz-karján ha elragadhat innét.

Még cseng a hang az idegek húrjain,
de már az arc a lassú árnyba vész,
mint elhaló, halk őszi szerenád.
Kerekek csattogásán áthalló hangja hív,
elsuhant tájakon áttetsző szeme néz,
belőlük olvasom: »Úgy várok tereád.«

Az éjszakában vagonok zakatolnak,
nézzük egymás arcán a fáradt rajzokat,
s a vándor-cigaretták hűnyő párazsát.
Tünődünk: kit halálba, kit kalandokba
és meddig dobál még a céltalan vonat,
S vajon láthatjuk-e még az elhagyott hazát?

És a vesztett Éden szólongat szívemből:
jöjj vissza, amíg visszatérni tudsz —
s az ajtó keskeny részét figyelem.
S a vonat lassít... Most! A test meglendül.
Repülök! Mindenki szerteszéjjel fut...
Merre szaladjak, útam hol lelem?

... A mező szélén áll egy csonka fa,
mint reves fejfa, ég felé mered,
ágain közömbös, nagy csillagok tünődnek...
Micsoda csend: a lélegzés zaja
mint óriási bögő bűg, recseg,
mint friss avarja akácok erdőinek. —

Mintha álomból kelnék ébrenlétre,
fejem a hóból lassan emelem,
valaki, mellettem halkan moccanog.
A felhők közül néhány csillag fénye
virágport szór szét a fekvő testeken,
távol a mozdony lángokban lobog.

Felém lehel az erdő illatával,
belőle suttog a halk üzenet már:
vissza, míg az ember visszatérni tud.
Szabad leszek ismét, mint a madárdal,
vagy elfognak majd, s azért tudom mi jár;
mindegy, induljunk: most szabad az út.

LÓDI FERENC VERSEI

Apák éneke*

Prológ

Süket s vak volnék nélküled, fiam.
Fájások nélkül és örömtelen
futnék, s magamhoz térnék csak meg
mint szél sodorta meddő televény. [én,

Hússommal érző, kicsi emberem,
neked rakom a téglát fölfelé
az égig érő álmodásokon,
hogy még ne fojtson vér, jaj és
[korom.

Akárhogy gyúrnék magamból vasat,
kiáltásokból hangos piramist,
az ünnepek, ha szólítják nevem,
nélküled félig volnék csak jelen.

Hússommal érző, kicsi emberem,
a végtelenben én csak rész vagyok,
s hiányzom majd az egyik reggelen,
de mondd helyettem hangosan: jelen.

Játékaiddal diskurálva

Mikor a barna est leszáll
s álomra hív a puha párna,
engem éjjél is fönt talál
játékaiddal diskurálva.

S hozzám bújik a villamos:
rugója, mint a kifli, eltört,
s míg nézem, elönt a harag,
mint egeket a bárányfelhők.

Minden kis kocka, kő, kavics
elém vetíti mozdulásod,
mit aznap szült meg ösztönöd,
mint alvó rügy a kék virágot.

Valaki nem gondolt reád,
s fiára sem, mikor a lángra
tartotta ezt a kis rugót,
hogy szíve színét fesse rája.

Meséskönyvedben alszanak
a rókák és a barna medvék,
s hogy elnevettem magamat,
a betűk fejük felemelték.

Kincsem, te mégse pörlekedj,
futósabb lesz a pici jószág,
mint volt; az éjből kitelik,
ha kontárságom meg is szólnád.

Harag és kibékülés

Vacsoragőzben mosdik a cica
s nagyot nevet a tejfőlös szeme,
hogy sírva mosdász már megint vele.

Varázslatos, hogy nem fogy el a víz,
bár szappanod se kedvesebb barát,
amért szemedbe csípi jószagát.

* Részlet egy készülő versciklusból.